Nr. 41.

Warszawa

30 września / 12 paździer. 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Dwa przeciwne prądy opinji publicznéj — wojenny i pokojowy — występują dziś silniéj niż kiedykolwiek, nawet gwałtownie. Najbardziéj palące kwestje,—rzymska i wschodnia, oczekują niecierpliwie przemówienia wyroczni z Biarritz; niemiecka przybiera, ale bodaj czy nie pozornie tylko, charakter daleko spokojniejszy,—zamyka oczy na ową wyrocznię, i tylko niedyskretna postawa Beust'a i ministra bawarskiego księcia Hohenlohe mąci nieco tę prawdziwą czy udaną spokojność niemieckich organizatorów. Rząd austriacki podnosi dziś z konieczności kwestje żywotne, radykalne. Tak teraz na serjo idzie rzecz o uchylenie konkordatu z Rzymem: przeciwko adresowi biskupów wystąpiła Rada miejska wiedeńska, i po energicznych rosprawach, uchwaliła adres przeciwny jednomyślnością, bo z wyjątkiem tylko jednego głosu. Dziennikarstwo idzie za przykładem Rady miejskiej; p. Beust jest także przeciwnikiem konkordatu. Przedmiot ten nabiera wielkiéj wagi, zwłaszcza w obecnéj chwili, kiedy tak bliskiém się być zdaje załatwienie kwestji rzymskiéj, któréj osią jest władza świecka papieża. P. Rattazi oświadcza, że bez zmiany konwencji wrześniowéj nie może stanąć przed parlamentem.

W obec powszechnéj niepewności i obaw, giełda paryska zachowała jednak w ostatnim tygodniu postawę dość spokojną: aresztowanie Garibaldi'ego, a przez to uchylenie największéj drażliwości w polityce francusko-włoskiéj, a z drugiéj strony zapobieżenie wstrząśnieniu finansowemu przez zmianę Zarządu Kredytu ruchomego, i udzielenie mu pożyczki bankowéj, umocniły na jakiś czas targ pieniężny paryski, — czy na długo? to pytanie. A tymczasem, co do Kredytu ruchomego, trudno jeszcze sądzić o ile zastąpienie pp. Pereire (Emila i Izaaka) i Salvador, przez pp. Germiny, Delahante i Ganneron zdoła dać inny charakter i kierunek instytucji. Jeżeli w gruncie rzeczy zostanie spekulacja na kapitały, to nic się nie zmieni.

Poważamy się tu wyrazić myśl, jaka nam się nastręcza przy zastanowieniu się nad tym przedmiotem. Kredyt ruchomy powinienby się stać *Regulatorem kredytu* (Crédit régulateur), a to w tém znaczeniu, ażeby ta wielka instytucja, działając na daleką metę i obszerną skalę, kierowała kapitały ku przedsięwzięciom wielkiéj rzeczywistéj użyteczności, choćby z narażeniem bliższych korzyści. Instytucja taka nie błyszczałaby efemeryczną świetnością Kredytu ruchomego, ale też nie nosiłaby w sobie zarodu słabości każdego sztucznie, niejako mechanicznie rozdętego organizmu; lecz owszem stojąc na pewnéj podstawie, prawdziwéj użyteczności (nie zaś ślepéj gry kursów dziennych), stawałaby się coraz silniejszą, bo samowiedną, żywotną, prawdziwie narodową instytucją.

Za nastrojem targów zachodnich poszła nieco i nasza giełda, ale tylko co do wexli zagranicznych: papiery zaś publiczne były podcenione lub zaniedbane.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 4—10 października.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 4 paźdz.	Sobota 5	Poniedz. 7	Wtorek 8	Środa 9	Czwar. 10	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	*73	.	.	.	.	.	*73
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	100	.	.	.	.	.	133 1/3
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup	5	45	50	.	.	.	.	.	111 1/3
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	26	.	.	.	.	.	86 2/3
	5	30	31,50	.	.	.	.	.	105
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	55,66	56	55,83	55,83	55,83	56,17	56 1/6
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,44 4/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)............	5	100	*68,50	.	.	.	.	.	*68 1/2
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	.	.	114,67	114,67	114,67	114 2/3
Ruskie. „ „ z 1866 r......	5	.	108	.	.	107,75	107,75	.	107 3/4
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100,25	100,25	100,25	100,25	100,25	100,25	100 1/4
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	100	100	100	100	100	100
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	76,50	76,66	76,66	77	77	77,25	77 1/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	.	77,33	.	77,33	77,33	77,33	77 1/3
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	.	68	68	68	68	67,83	67 5/6
Polskie. kupon............	.	.	.	.	.	.	.	1,20	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. „ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	.	.	52,50	.	.	.	52 1/2
Polskie. „ „ Teresp. (100).....	5	100	.	.	.	.	.	81,50	81,50
Polskie. „ „ Łodzk. (100).....	5	100	.	.	.	.	.	*81,50	*81,50
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*108,25	.	.	.	.	.	*86 1/6
Rus. Obligacje „ „	4 1/2	100	81	.	.	.	.	.	81
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,95	106,80	106,35	106,05	106,05	105,97 1/2	114 1/8
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	.	.	.	.	.	.	.
Hamburg.....(M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,31	7,32	.	7,26	7,26	7,26	115 1/6
Paryż........(Fran. 300) 2 „	.	75,214	87,15	.	.	.	.	86,55	115 1/14
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	86,70	93 1/2
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	98,67	98 2/3
3. Monety.									
Półimperjał................	.	5,15	.	.	.	.	5,98	.	116 1/8
Napoleondor................	.	5	.	.	.	.	5,90	.	118
Dukat holenderski..........	.	3	.	.	.	.	3,45	.	115
Rubel srebrny..............	.	1	.	.	.	.	1,15	.	115
Talar pruski...............	.	0,92.857	.	.	.	.	1,07 1/2	.	115 7/9
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	0,58 1/2	.	93

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	8 (10)	2	2 1/2	4	4	2 1/2	2 1/2
giełdowa:	—	8 1/2 (11)	1 (1 1/2)	2 1/4	4	2 3/4	1 3/4 (2)	2 1/2

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 1 paździer.	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 8 paździer.
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	2.030.350, 59½	+ 185.040, 93 — 194.251, 42½	2.021.140, 10
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi..	184.214, 67	.	184.214, 67
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	107.440, 65	.	107.440, 65
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	62.319, 81	+ 9.246, 27	71.566, 08
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.007.768, 32	+ 17.312, 54½ — 13.336, 54½	1.011.744, 32
3. „ na zast. towarów a) wełny .	482.087, 22	+ 8.486, 06 — 13.304, 26	477.269, 02
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	223.847, 24½	+ 318, 90 — 2.705, 50	221.460, 64½
4. „ „ kosztowności.....	664.112, 58	+ 3.354, 67 — 4.488, 44	662.978, 81
5. Otwarte kredyta	5.748.267, 73½	+ 673.181, 23½ — 625.625, 17	5.795.823, 80
6. Kasa: Monety srebrne............	2.674.794, 55½	— 5.500, 40¼	2.669.294, 15¼
6. Kasa: „ złote..............	20.094, 80	.	20.094, 80
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego.....	521.783, .	— 51.063, .	470.720, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa......	1.048.137, .	— 177.291, .	870.846, .
Łącznie (6)	4.264.809, 35½	— 233.854, 40¼	4.030.954, 95¼

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 26/27 września 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny.....	956.858706	611.196075
Portfel...............	440.833512	428.042350 (Portfel i Zaliczenia razem)
Zaliczenia na złoto i rozm.	87.514951	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	84.733100	322.381800
Dług skarbu i inne wart..	157.354431	375.000000
	1.727.294700	1.736.620225

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	1.115.105475	585.202625
Przekazy z term. kilkod.	31.095825	13.564725
Rachunki bieżące prywatne.....	315.331193	479.981500
Rachunki bieżące skarbowe....	36.797826	202.028800
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk razem)
Zysk do kapit. doliczony	7.044776	
Inne bierniki	39.419605	92.017575
	1.727.294700	1.736.620225

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— Moneta (obieg metaliczny). Ciekawą i pouczającą byłoby rzeczą poznać stan cyrkulacji metalicznéj rozmaitych krajów. Ale statystyka pod tym względem mało jeszcze zrobiła; a przedmiot to nadzwyczaj trudny, bo złoto i srebro w monecie, chociaż nosi stempel krajowy, tém niemniéj, jako wartość sama w sobie, a zatém towar, jest przedmiotem handlu międzynarodowego, a tém samém ściśléj kontroli miejscowéj nie ulega. Kwestja *Statystyki obiegu* w ogóle postawioną została do dyskusji w programie dopiero co odbytego we Florencji VI-go posiedzenia międzynarodowego kongresu statystycznego. Zanim nauka i rządy dojdą do posiadania więcéj szczegółowych i ścisłych w tym przedmiocie danych, musimy poprzestać na poiedyńczych zestawieniach i wnioskach pośrednio wyprowadzonych.

Obieg papierowy o ile dotyczy biletów bankowych, albo asygnat, jest naturymiejscowéj, po większéj części ściśle kontrolowany, w bilansach bankowych i skarbowych ujawniony; to téż przedstawia gotowy dla statystyki materjał. Co zaś do wexli, przekazów i kompensat, te tylko w części bilanse bankowe obejmują.

Co do obiegu metalicznego, najważniejszym obecnie materjałem statystycznym są wykazy *emisij mennicznych*, jakkolwiek obrót wybitéj monety wielu bardzo ulega okolicznościom.

Podajemy tu ważniejsze cyfry zebrane w dziele Legoyt'a: „*La France et l'étranger - études de statistique comparée* (1864, str. 345—354).

We Francji od r. 1795 do włącznie 1861 wybito:

monety złotej na sumę....	5.613.693940	franków	—$54,^{69}$ %
„ srebrnéj „	4.651.270394	„	—$43,^{31}$ %
Razem=	10.264.964334		

Wyłączając z tego wycofane z obiegu dawne monety 10 i 5-frankowe (mniejszego formatu) i 25 centimowe, razem na 78.753960, pozostaje w obiegu we Francji i zagranicą 10.186.210374 fr., czyli na samą ludność Francji (bez nowych departamentów 36/m.) 279 na głowę, nie licząc monety zaginionéj, przetopionéj i t. p.

Epokami historycznemi emisja mennicza Francji roskłada się jak następuje:

E p o k i	*Wartość wybitéj rocznie monety*		*Stosunek*	
	złotéj	*srebrnéj*	*zł.*	*sr.*
Pierwsza republika	—	$14,^{5}$/m.	—	100
Konsulat i 1-sze cesarstwwo	$35,^{4}$/m.	$59,^{6}$	37%	63%
Restauracja	$27,^{8}$	$78,^{4}$	26	74
Monarchja lipcowa	$12,^{3}$	$99,^{4}$	11	89
Druga republika.....................	$112,^{4}$	$120,^{8}$	48	52
Prezydencja i 2-gie cesarstwo	$431,^{9}$	$21,^{2}$	95	5

W Anglji wybito monety:

	złotéj	*srebrnéj*	*miedzianéj*	*razem*
W latach $18^{37}/_{46}$.... . na	793/m. fr.	76/m.	2/m.	= 871/m.
„ $18^{47}/_{51}$........	392	$12,^{5}$	$0,^{5}$	405
„ $18^{52}/_{56}$........	$996,^{5}$	42	3	$1041,^{5}$
„ $18^{57}/_{61}$........	$501,^{5}$	$47,^{5}$	$8,^{5}$	$557,^{5}$
Razem w latach $18^{37}/_{61}$........	2683	178	14	2875/m.

W Austrji chociaż dziś w obiegu są tylko asygnaty, nie przestawano jednak emisij menniczych. Cyfry podane p. Legoyt'a dochodzą do r. 1859, z pominięciem 4-ch lat $185^{4}/_{7}$. Wybito mianowicie monety:

	złotéj	*srebrnéj*	*razem*
W latach 1798—1820 . na	202/m. fr.	$512,^{6}$/m.	=713/m.
„ $18^{21}/_{46}$........	$84,^{6}$	78	162
„ 1847	$10,^{9}$	$7,^{5}$	$18,^{4}$
„ 1848	$11,^{5}$	$38,^{5}$	50
„ 1849	$11,^{6}$	$45,^{4}$	57
„ 1850	$13,^{7}$	$21,^{4}$	$35,^{1}$
„ 1851	19	$11,^{9}$	$30,^{9}$
„ 1852	29	13	42
„ 1853	$25,^{6}$	$43,^{1}$	$68,^{7}$
„ 1858	$14,^{2}$	$142,^{4}$	$156,^{6}$
„ 1859	$26,^{8}$	$157,^{6}$	$184,^{4}$

Od r. 1850 do 53 widoczny jest wpływ odkryć złota, i bezwątpienia w latach następnych, za które cyfr nie mamy, ilość monety złotéj zwiększa się do 1857, t. j. do konwencji monetarnéj niemieckiéj, odkąd już srebro znakomicie przeważą.

W Prusach od r. 1764 (edykt 29 marca) do 1860 włącznie wybito:

monety złotéj na sumę....	$316,^{8}$/m. fran.	— $23,^{76}$ %
„ srebrnéj „	$979,^{8}$	$73,^{51}$ %
„ miedzianéj „	$36,^{3}$	$2,^{73}$ %
	$1332,^{9}$	

Roczny kontyngens w dwóch okresach między 1841 a 1854 wypada:

	złoto	*srebro*	*stosunek*
w okresie $18^{41}/_{47}$......	2.150298	16.364148	12% : 88%
„ $18^{48}/_{54}$......	2.945787	6.755434	31 : 69

(*d. c. n.*)

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.